

Pač pa se mi zdi potrebno, da omenjam slučaja, ako bi stvar ne šla. Kaj potem? To bi bil najhujši slučaj, da bi podjetje likvidiralo, pri čemer bi ne imelo ravno izgube.

Končno prosim:

1.) Slavna skupščina naj se izreče, ali naj se priredi efektivna loterija v prid. »Učiteljskem konviktu?«

2.) Ali pooblasti sl. skupščina loterijski odsek, naj to izvrši?

3.) Ali sme dati blagajnik potrebne novce, ki jih bo v pričetku potreboval loterijski odsek iz sedaj nabranega denarja?

4. Ali prepušča loterijskemu odseku, naj izvrši vse podrobnosti po svojem prepričanju?

Skupščina je pritrdila vsem stavljenim vprašanjem in izrekla poročevalcu zahvalo.*) Nadaljno delo se je poverilo tovarišem Dimniku, Gärtnerju in Režku.

Volitev.

V odbor so bili za bodoče leto voljeni z vzklikom: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; odborniki: Ignacij Šijanec, Engelbert Gangl, Fran Gärtner in Fran Scheschark. Za pregledovalce računov so bili izbrani: Anton Javoršek, Karel Javoršek in Alojzij Kečelj.

Dar — 25%

(Dodatek k našemu članku str. 432 l. letnika.)

Ker nam vsestranski »Slovenec« ni dal na naš tozadevni članek nikakega odgovora, si ga dovoljujemo nekoliko izpopolniti s srčno željo, da dobimo vsaj malo odgovora od kake strani.

Kako vsestransko se poteza krasno se razvijajoča »Slomškova zveza« za gmotni položaj svojega učiteljstva, nam dokazuje to-le:

Na strani 243. »Slov. Učitelja« št. 16. in 17. beremo v poročilu tajnika »Slomškove zveze« sledeče: Izboljšanje učiteljskega gmotnega stanja je pa tudi ona točka, radi katere so se naši nasprotniki že večkrat prav po nepotrebnim zaganjali v nas (!??) Očitajo nam, da se mi premalo, oziroma še celo nič ne brigamo za izboljšanje naših plač. Toda tako očitaje moramo odločno zavriniti, ker ni resnično, temveč le zlobno izmišljeno. Odbor, oziroma g. predsednik, g. blagajnik in jaz kot tajnik smo sestavili dobro utemeljeno prošnjo, katero smo nameravali pravčasno vložiti na visoki deželni zbor in tudi g. predsednik je imel kot deželni poslanec pripravljen še poseben nujni predlog v tem oziru! Toda ker je prišlo vsled brezobzirnosti (aha!) nasprotnikov do zaključenja dež. zbora, in se ta nasprotstva do danes (meseca avgusta l. 1903!) še niso poravnala, zato odbor prošnje še ni mogel izročiti in g. predsednik še ni mogel staviti svojega nujnega predloga. Pač pa se bo oboje takoj zgodilo, kakor hitro bode deželni zbor začel zopet delovati.«

Lansko leto je deloval dež. zbor in »Slomškova zveza« je vložila to prošnjo in dež. poslanec, predsednik te »zveze« je tudi vložil svoj nujni predlog, prosimo pa samo za datum tega dneva.

*) Ta velevažni sklep pozdravljamo z največjim veseljem. Ako se bo učiteljstvo lotilo dela z vneemo in vztrajnostjo, bo imela efektivna loterija tak uspeh, da bo prav kmalu mogoče začeti s stavbo. Le bž s srečkami na dan!

Uredn.

Revščino našega, to je kranjskega prebivalstva, ali bolje rečeno kmeta, dokazuje najbolje statistika c. kr. kmetijske družbe, izdana v l. št. »Kmetovalca« v l. 1905. Tam beremo črno na belem:

»Da c. kr. kmetijska družba kranjska ve in ume vršiti svojo nalogo, to izpričujejo njeni uspehi v zadnjih dveh desetletjih, ki se ne kažejo le v ogromnem naraščanju njenih udov, temveč poglavitno v nepričakovanem velikem napredku kranjskega kmetijstva, ki gre povečem na rovaš delovanja naše družbe. V dokazilo te trditve podajamo nekaj števil:

Iz drevesnic družbe in njenih podružnic se je v omenjenem času oddalo, torej posadilo, nad pol milijona požlahtnjene sadnega drevja.

Dandanes se travniki pri nas vprek gnoje, in poleg tega dobi naša dežela na leto nad 200 vagonov umetnih gnojil, t. je več kakor Štajerska in Koroška skupaj potrebuje. Vsled tega je večja množina na Kranjskem pridelanega sena najmanj milijon K na leto več vredna.

Goved se je glede kakovosti in vrednosti najmanj za 25% zboljšala, in če vso vrednost kranjske govedi nizko cenimo na 40 milijonov K, znaša prirastek na vrednosti kranjske govedi v zadnjih 20 letih najmanj 10 milijonov K.

Kranjska je še nedavno uvažala do 60.000 prašičev s Hrvaškega in Ogrskega za pitanje; danes imamo v deželi svojo in vrhutega žlahtno rejo prašičev, ki naše potrebe skoraj popolnoma krije. Domača prašičereja prihrani sedaj na leto najmanj milijon K izdatkov za tuje prašiče in je vsled zboljšanja tudi dobičkanosnejša.

Procvitajoče mlekarstvo na Kranjskem, ki nadkriljuje že večino drugih avstrijskih kronovin, daje sedaj deželi na leto poldrugi milijon K popolnoma novih dohodkov.

Kranjska c. kr. kmetijska družba je vsled svojega delovanja naše kmetijstvo toliko pospešila, da so se njega letni dohodki povišali za več milijonov K.«

A vkljub vsemu temu ni za učiteljstvo denarja! Kaj poreče sedaj »Slovenski Učitelj«? △.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

»Slovenska Šolska Matica.« Odborove seje »Slovenske Šolske Matice« dne 28. decembra 1905 ob 3. uri popoldne v konferenčni sobi c. kr. I. državne gimnazije v Ljubljani so se udeležili: predsednik H. Schreiner in odborniki: dr. J. Bezjak, V. Bežek, J. Dimnik, Fr. Finžgar, Fr. Gabršek, Fr. Hubad, Andr. Senekovič in Vek. Strmšek.

I. Po odobrenju zapisnika zadnje odborove seje z dne 2. septembra 1905 poroča tajnik Fr. Gabršek o kurentnih stvareh izza zadnje seje in o njih rešitvah, dalje o izpremembah v poverjeništvih tekom l. 1905. Odbor vzame to poročilo odobrilno na znanje.

II. Po nasvetu dozdanjih poverjenikov dobe za leto 1906. nove poverjenike:

1. Litija (šolski okraj): Bernard Andoljšek, nadučitelj v Litiji;

2. Tolmin (sodiški okraj): Franc Kašca, nadučitelj v Tolminu.

Poverjeništvu za šolski okraj Sežano in Maribor (okolic) se razdelita vsako v dva okoliša ter se ustanovita novi poverjeništvu:

3. Komen (sodiški okraj): Josip Štrekelj, učitelj v Komnu (dozdanji poverjenik M. Kante obdrži poverjeništvu za sodiški okraj Sežano);

4. Maribor (okolica), levi dravski breg: Tomaž Stani, učitelj v Rušah (dozdanji poverjenik Frid. Pučelik obdrži poverjeništvu za desni dravski breg).

Izreče se zahvala dozdanjim poverjenikom.

III. Knjige za leto 1905. bodo skoro dotiskane in izidejo začetkom januarja 1906.

IV. Blagajnik Andr. Senekovič poroča, da ima društvo za leto doslej 6225.69 K dohodkov in 1280.64 K stroškov, torej gotovine 4945.05 K. Ustanovnine je prirastlo letos 342.50 K.

Račun za »Spominski list« kaže 195.30 K primankljaja.

Za »Navodilo k Črnivčevi I. Računici« letos ni bilo dohodkov.

V. Za leto 1905. je doslej prijavljenih 1482 članov (za 58 več od lani), od katerih jih pa 22 še ni plačalo letnine in ki torej prejmo knjige šele po vplačilu svojega doneska. — Za »Hrv. pedagog.-književni zbor« v Zagrebu je oglašanih 126 članov. Poštne pa se je za te člane premalo plačalo.

VI. Sklene se, da dobe učiteljišniki, ki pristopijo k »Slovenski Šolski Matici«, zanaprej knjige za polovično letnino, t. j. za 2 K.

Da se hitreje razpečajo prejšnje knjige, ki jih je (razen razprodanega Pedagoškega Letopisa, III. zv.) še veliko v zalogi, se bodo oddajali stalnim članom tudi prejšnji celotni letniki za navadno letnino (4 K), in bodo dobivali člani in učiteljišniki posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno.

VII. Določijo se nagrade za leto 1905., in sicer pisateljem po 40 K od tiskane pole, urednikom po 20 K, oziroma 30 K od tiskane pole, tajniku in blagajniku kakor lani, razen tega še predsedniku 20 K, tajniku 50 K, slugama 15 K.

VIII. Za leto 1906. izda društvo:

1. Pedagoški Letopis, VI. zvezek;
2. Nazorni nauk, snov za prvo šolsko leto, 2. snopič (konec), in morda tudi snov za drugo šolsko leto;
3. Specialno metodiko o petju, spisal Hinko Druzovič;
4. Dopolnilo k »Zgodovinski učni snovi« (konec).

IX. Leta 1906. bodo predavali v imenu »Slovenske Šolske Maticice«:

1. Fr. Finžgar »o brezžični telegrafiji« v učiteljskem društvu za goriški okraj dne 1. februarja 1906;
2. H. Schreiner o »metodičnem spisju« na učiteljskem večeru, ki ga priredi »Slovenska Šolska Matica« o velikonočnih počitnicah 1906 v Ljubljani;
3. dr. J. Bezjak o »estetičnem deklamiranju v ljudski šoli« v učiteljskem društvu za mariborsko okolico meseca januarja 1906.

X. Tretji občni zbor »Slovenske Šolske Maticice« bo o božičnih počitnicah 1906. Na dnevnem redu bo razen toček, ki so določene po društvenih pravilih, tudi predavanje ravnatelja V. Bežka »o osebnosti učiteljevi kot vzgojnem faktorju«.

Književnost in umetnost.

Anton Aškerc, slavni naš pesnik, ki si je zlasti s svojimi baladami in romancami priboril prvenstvo, pesnik svobode, resnice in bratstva, je praznoval dne 9. t. m. svoj petdeseti rojstni dan. Še mnoga leta!

Anton Medved: Poezije. Pred nami leži lepa zbirka pesmi plodovitega pesnika Antona Medveda. Obilica njegovih pesmi ni le odlična po številu, temveč še odličnejša je po vsebini. Medvedove pesmi so v večini plodovi iskrenega pesnikovega srca. Predvsem je Medved lirik, lirik mislečega duha, pesnik-filozof. Tako zovane modernosti, ki se kaže v brezjedrni verzifikaciji, svobodno zgrajeni iz praznih besed, brez smisla in duha, ni v njegovih pesnitvah. Medveda se ni dotaknila mlada struja, ki je provzročila pravcato revolucijo v pesništvu zadnjih let; Medved je ostel, zvest plemenitemu stremljenju resnega pevca, ki mu ni smoter osladno zdiho-

vanje, temveč ki čuti svojo nalogo v tem, da govori spoznamno s srcem in z mislijo. Zato je ostal Medved simpatičen, kakor je bil simpatičen tedaj, ko se je oglašil v »Ljubljanskem Zvonu«. Toda pesmi iz te dobe je premalo v zbirki. Kadar bomo imeli vse te zbrane pred seboj, bo šele smela veljati trditev, da je Medved refleksiven pesnik. V tej knjigi zbrane lirске poezije so produkt zunanjih vtiskov, ne toliko odsev pesnikove notranjosti. — »V gozdu«, »Gazele« in »Bršljan in bodičje« so najodličnejši razpredelki te zbirke. Globoko razmišljanje, navdahnjeno s satiro in sarkazmom, daje tem pesnitvam nemaljšivost; trditi smemo celo, da nimamo nič temu podobnega v slovenski književnosti. Kolikor moremo soditi po pesnikovi osebnosti, so poezije imenovanih oddelkov plod pesnikove resignacije. Od brezuspešnega hrepenenja po lastni sreči so se mu obrnili pogledi v tajnosti življenja in prirode, kjer je našel pesnik utehe in hrane razmišljujočemu duhu. Vendar pa plameni tudi v teh globokih verzih razžarjena in neizgorljiva iskra želja po luči in svobodi. Ko beremo te pesmi, čutimo, kako je krvavelo srce, neutolaženo in neutolažljivo. — Medved je tudi epik, ki zajema snovi iz zgodovine in sedanjih dni. Lepote njegovim poezijam pa ne daje samo vsebina, nego tudi slikovit izbran, naravnost bogat jezik in dovršena, mestoma klasična oblika. Raznolikost njegovega jezika napravlja celo vtisk, da jo je pesnik s trudom iskal in zbiral. Ko se veselimo lepote te Medvedove zbirke poezij, težko čakamo, da nam kmalu poda tudi one pesmi, ki so še raztresene po slovenskih publikacijah ali ki mu še sanjajo v duši. Potem bomo šele veselo vzklikali: to je in tak je Anton Medved!

Narodna Prosvjeta. Mjesečnik za školstvo, književnost in prosvjeto. Glasilo istoimenog učiteljskog društva. — Pod tem naslovom je začel izhajati v Pulju nov učiteljski list, ki mu je urednik g. Ernest Jelušič. »Narodna Prosvjeta« izhaja vsakega prvega v mesecu in stoji vse leto 4 krone. V programu beremo: »Pisat ćemo oblikom dostojnim čovjeka — učitelja, a u polemike se ne ćemo miješati. Učiteljice, učitelji, svećenici i Vi vsi, koji vruće želite, da nam se pouk prosvjetli, dajte nam ruku pomoćnicu i srce, pa uz naš rad i Vašu pomoć, pomoći će nam i Bog!«

Iz naroda za narod! I. shod narodno-radikalnega dijaštva od 5.—8. kimavca v Trstu. — V Ljubljani 1905. Izdala »Prosveta«. Založila »Omladina«. Tisk J. Blasnika naslednikov. Str. 133. — Knjiga je izpričevalo stremljenja akademične mladine, ki se druži in dela pod narodno-radikalnim praporom.

Koledar (Vestnik) XIX. šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1906. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1 K 20 h. Tisk »Narodne tiskarne«. — Za običajno koledarsko vsebino je priobčen Tomo Zupana spis »Dva Prešernova rokopisa« in pa »Drobnosti o Prešernu« iz peres Ivana Vrhovnika in I. Poboljšarja. — V »Vestniku« najbolj imponujejo na strani 56. in 57. razprto in debelo tiskane besede tajnika dekana Žlogarja, znanega prijatelja učiteljstva, ki je z njimi naskočil našo »Zavezo«. O tem smo že pisali v svojem listu. Obžalujemo le, da ni priobčilo »Koledarjevo« uredništvo tudi odgovora »Zavezinega« vodstva, da bi čitatelji čuli tudi naš glas in si napravilo svojo sodbo. Ni torej naša krivda, ako ni učiteljstvu taka vsebina simpatična.

Razpis častnih nagrad družbe sv. Mohorja. Odbor družbe sv. Mohorja naznanja, da je obrok za določiljanje rokopisov na razpis od dne 17. grudnia 1904 podaljšal do dne 30. aprila 1906.

Vestnik.

Cenjenim našim naročnikom. Ljubljanske tiskarne so zvišale plače svojim uslužbencem, zato pa je tudi cena v tiskarnah poskočila za 15%. Tudi naše obveznosti nasproti tiskarne so sedaj za 15% večje. Vkljub temu nismo zvišali naročnine listu, ker se nadejamo, da nam somišljeniki in somišljenice pridobe toliko novih naročnikov, da ne bomo trpeli izgube. Ako se to ne zgodi, bomo morali ali zvišati